

HIGIENOS INSTITUTAS
SVEIKATOS INFORMACIJOS CENTRAS

**KŪDIKIŲ MIRTINGUMAS 2015 M.
IR KŪDIKIŲ MIRTINGUMO STATISTIKOS
PROBLEMOS**

Vilnius | 2016

Higienos instituto Sveikatos informacijos centras
Didžioji g. 22, LT-01128 Vilnius
Tel. (8-5) 277 3302
Faksas (8-5) 262 4663
www.hi.lt

KŪDIKIŲ MIRTINGUMAS 2015 M. IR KŪDIKIŲ MIRTINGUMO STATISTIKOS PROBLEMAS

Naudoti Lietuvos statistikos departamento ir Higienos instituto Mirties atvejų ir jų priežasčių valstybės registro duomenys

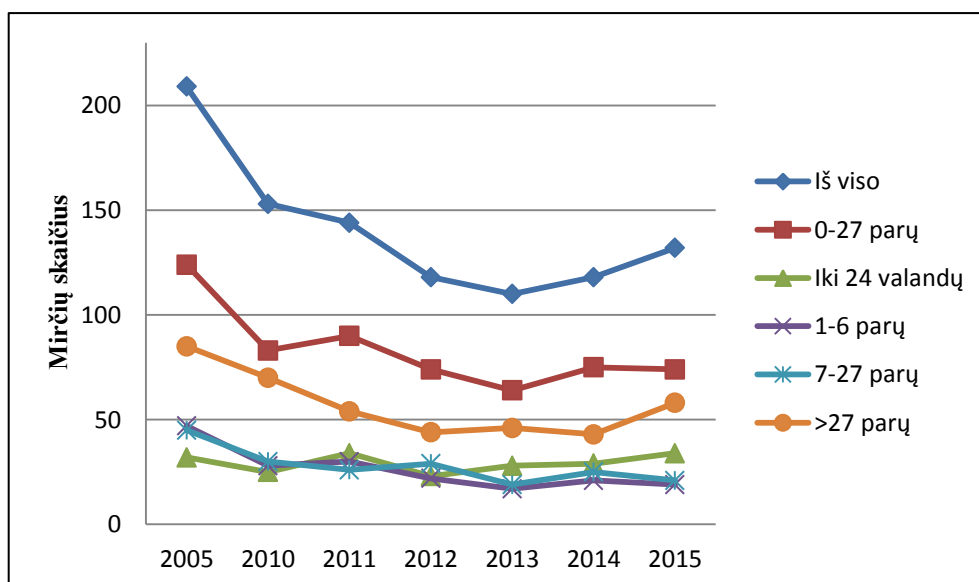
Leidinį parengė:
Rita Gaidelytė, rita.gaidelyte@hi.lt
Milda Garbuviene, milda.garbuviene@hi.lt

I. Kūdikių mirtingumas 2015 m.

2015 m. mirė 132 kūdikiai, ir tai 14 atvejų daugiau negu 2014 m. Nuo 2005 m. iki 2013 m. kūdikių mirtingumo rodiklis mažėjo ir pasiekė 3,7 atvejus 1000 gyvų gimusių (1 pav., 1 lentelė). Nuo 2014 m. rodiklis pradėjo didėti ir pasiekė 3,9 (2012 m. lygį), o 2015 m. – 4,2 atvejus 1000 gyvų gimusių. Didėjimą daugumoje lėmė 28 parų ir vyresnių kūdikių mirtingumo padidėjimas.

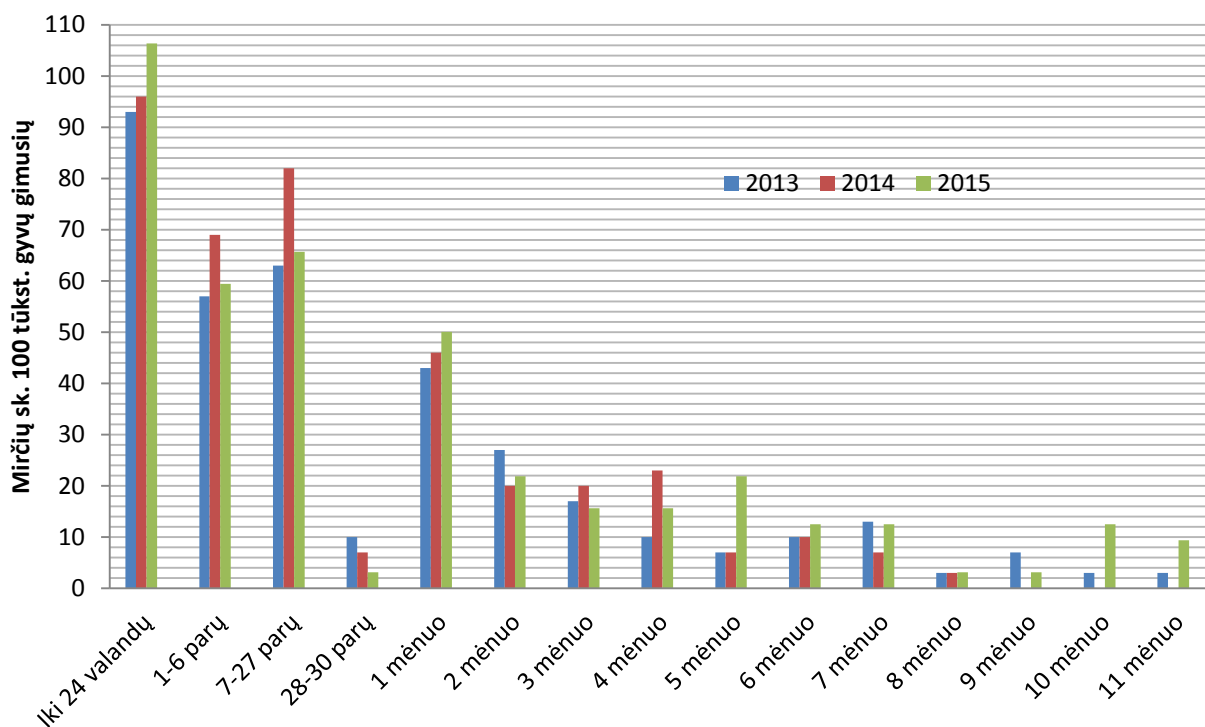
1 lentelė. Kūdikių mirtingumas pagal amžių 2005-2015 m.

Metai	Mirę kūdikiai	0-27 parų Iš viso	Iš jų			>27 parų
			Iki 24 valandų	1-6 parų	7-27 parų	
Absolūtus skaičius						
2005	209	124	32	47	45	85
2010	153	83	25	28	30	70
2011	144	90	34	30	26	54
2012	118	74	23	22	29	44
2013	110	64	28	17	19	46
2014	118	75	29	21	25	43
2015	132	74	34	19	21	58
1 tūkst. gyvų gimusių kūdikių						
2005	7,07	4,20	1,08	1,59	1,52	2,88
2010	4,93	2,68	0,81	0,90	0,97	2,26
2011	4,75	2,97	1,12	0,99	0,86	1,78
2012	3,88	2,43	0,76	0,72	0,95	1,45
2013	3,67	2,14	0,93	0,57	0,63	1,54
2014	3,89	2,47	0,96	0,69	0,82	1,42
2015	4,22	2,36	1,09	0,61	0,67	1,85

1 pav. Kūdikių mirtingumo rodiklio pokyčiai pagal amžiaus grupes Lietuvoje 2005-2015 m.

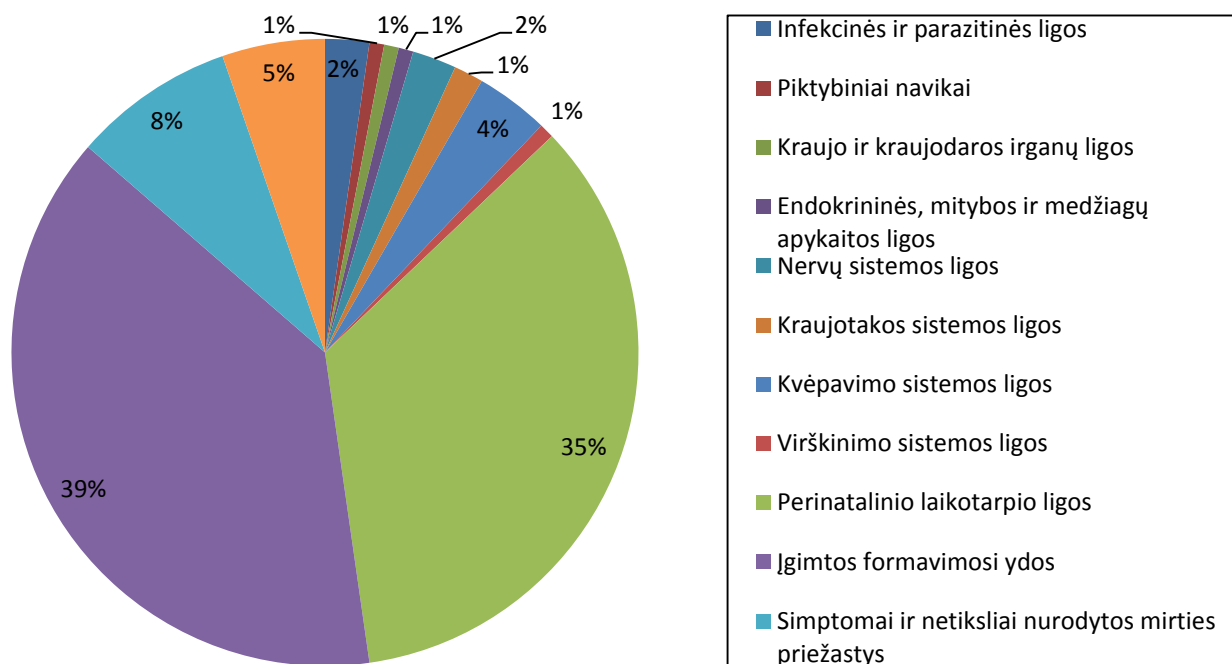
2015 m., palyginus su 2014 m., 0-27 parų amžiaus grupėje kūdikių mirčių skaičius sumažėjo vienu atveju (nors iki 24 valandų kūdikių mirė 5 daugiau), o 28 parų ir vyresnių kūdikių mirčių skaičius padidėjo net 15 atvejų. 28 parų ir vyresnių kūdikių mirtingumo rodiklis padidėjo nuo 1,42/1000 gyvų gimusių 2014 m., iki 1,85/1000 gyvų gimusių 2015 m.

2 pav. Kūdikių mirtingumo pokyčiai pagal amžių Lietuvoje 2013-2015 m.

Didžiausias kūdikių mirčių skaičiaus pokytis 2014-2015 m. buvo 5-11 mėnesių amžiaus grupėse (2 pav.). 2015 m. iš viso mirė 24 5 mėnesių ir vyresni kūdikiai, t.y. 3 kartus daugiau nei 2014 m., kai toje pačioje amžiaus grupėje tik – 8 kūdikiai, o 9 mėnesių ir vyresnių kūdikių nemirė nei vienas.

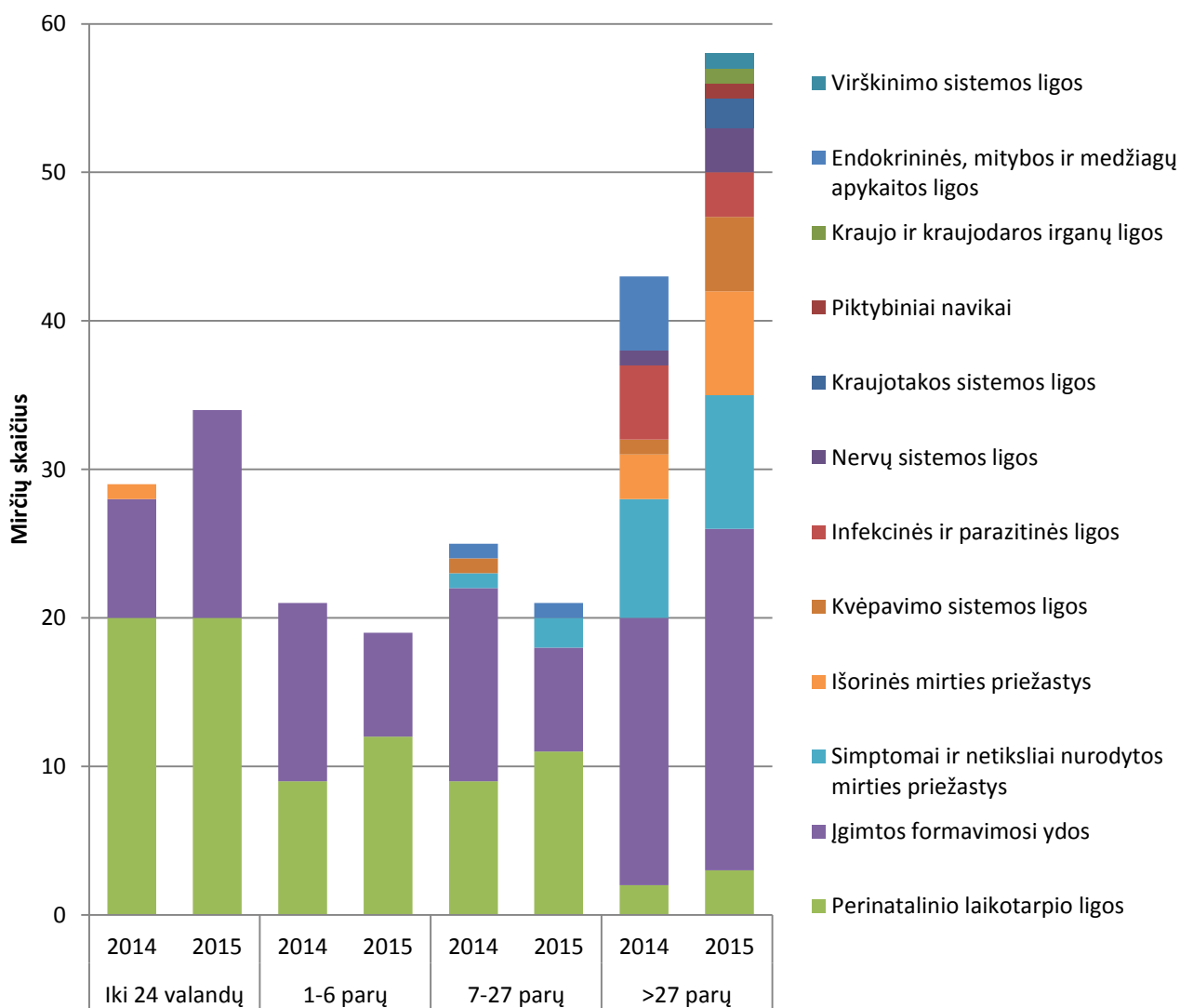
2015 m. pagrindinės kūdikių mirties priežastys išlieka perinatalinio laikotarpio ligos (34,85 proc.) ir įgimtos formavimosi ydos (38,6 proc.) (2014 m. atitinkamai buvo 33,9 ir 43,2 proc.) (3 pav.).

3 pav. Kūdikių mirties priežasčių struktūra 2015 m.

Pažymėtina, kad 2015 m. 0-6 parų amžiuje kūdikiams mirė tik dėl perinatalinio laikotarpio ligų ir įgimtų formavimosi ydų, 7-27 parų laikotarpyje be minėtų priežasčių dar 3 kūdikiams mirė dėl kitų priežasčių: 2 – dėl simptomų ir netiksliai nurodytų mirties priežasčių (abu mirę užsienyje, nėra mirties priežasties), 1 – dėl endokrininės, mitybos ir medžiagų apykaitos ligų (4 pav.).

2015 m. padaugėjo kūdikių mirčių dėl išorinių priežasčių – nuo 4 iki 7 atvejų, kvėpavimo sistemos ligų – nuo 2 iki 5 atvejų (visi 28 parų ir vyresnio amžiaus grupėje). Šios mirties priežastys traktuojamos kaip išvengiamos. Toje pačioje amžiaus grupėje nuo 1 iki 4 atvejų padaugėjo kitų nepatikslingų ir neapibūdintų mirties priežasčių. Mirties priežastis dažnai būna nenurodyta iš užsienio gaunamuose mirties liudijimuose. 2015 m. iš užsienio gauti 7 kūdikių mirties liudijimai, iš jų 4 nebuvo nurodyta mirties priežastis. Kūdikių mirties priežastys 2015 m. taip pat pasipildė mirtimis dėl kraujotakos sistemos ligų, piktybinių navikų, kraujo ir kraujodaros organų ligų, virškinimo sistemos ligų. 2015 m. sumažėjo kūdikių mirčių skaičius dėl infekcinių ir parazitinių ligų bei endokrininės, mitybos ir medžiagų apykaitos ligų.

4 pav. Kūdikių mirties priežasčių struktūra pagal amžiaus grupes 2014-2015 m.

II. Kūdikių mirtingumo statistikos problemos

Skaičiuojant kūdikių mirtingumo rodiklį kyla kai kurių problemų ir dėl mirusių kūdikio skaičiaus, ir dėl gyvų gimusiųjų skaičiaus statistikos tikslumo. Šių problemų šaknys glūdi emigracijos nedeklaravime. Per dešimtmetį vien oficialiais duomenimis iš Lietuvos emigravo 483 tūkst. žmonių. Į oficialiąją statistiką turi patenki tik nuolatiniai Lietuvos gyventojai. Tačiau dėl emigracijos nedeklaravimo, dalis nenuolatinių gyventojų visgi patenka į Lietuvos statistiką ir daro didelę įtaką kai kuriems, ypač kūdikių mirtingumo, rodikliams. Nedeklaravusi emigracijos moteris priskiriama nuolatiniams Lietuvos gyventojams, kaip ir jos gimę vaikai ar mirę kūdikiai, nors faktiškai jie negyvena Lietuvoje. Ir tai iškreipia Lietuvos statistiką.

2014 m. iš užsienio buvo gauti 3 kūdikių mirties liudijimai, 2015 m. – net 7. Esant mažiems kūdikių mirčių skaičiams, kiekvienas atvejis turi didelę įtaką kūdikių mirtingumo rodikliui (2 lentelė).

2 lentelė. Kūdikių mirtingumas, atsižvelgus į užsienyje mirusius kūdikius 2010-2015 m.

Metai	Mirusių kūdikių skaičius			Kūdikių mirtingumas 1000 gyvų gimusiųjų	
	Oficialus skaičius	iš jų mirties liudijimas išduotas užsienio valstybėje	mirusių kūdikių skaičius be mirusiųjų užsienyje	Oficialus skaičius	be užsienyje mirusių kūdikių
2010	153	2	151	4,93	4,92
2011	144	7	137	4,75	4,53
2012	118	3	115	3,88	3,78
2013	110	3	107	3,67	3,58
2014	118	3	115	3,89	3,79
2015	132	7	125	4,22	3,91

Palyginus su Privalomojo sveikatos draudimo informacine sistema SVEIDRA, iš 2015 m. 7 užsienyje mirusių kūdikių, net 5 neturėjo jokių paslaugų ir nebuvo prisirašę prie pirminės sveikatos priežiūros įstaigos Lietuvoje, t.y. panašu, kad Lietuvoje ir negyveno. 1 kūdikis mirė iki 24 valandų amžiaus, t.y. gimdymas vyko užsienyje. Tik vienas iš šių kūdikių buvo prisirašęs Lietuvoje ir lankėsi sveikatos priežiūros įstaigose, nors mirė užsienyje.

Reikia pastebėti, kad Eurostatas analizuodamas iš visų šalių gautus duomenis apie mirusius asmenis, mažina mirusiųjų skaičių Lietuvoje, t.y. mano, kad dalis mirusiųjų, kuriuos mes laikome nuolatiniais Lietuvos gyventojais, tokiais nėra, nes kita šalis apie juos praneša, kaip apie savo nuolatinius gyventojus. Deja, toks mirusiųjų skaičiaus koregavimas daromas su poros metų pavėlavimu. Pvz. 2011 m. Lietuvoje mirusių kūdikių skaičių Eurostatas pamažino 3 atvejais, o 2012 m. – 2 atvejais (3 lentelė).

3 lentelė. Oficialūs ir Eurostato Lietuvos kūdikių mirtingumo duomenys 2011-2012 m.

Metai	Mirusių kūdikių skaičius		Kūdikių mirtingumas 1000 gyvų gimusiųjų	
	Lietuvos duomenys	Eurostato duomenys	Lietuvos duomenys	Eurostato duomenys
2011	144	141	4,75	4,66
2012	118	116	3,88	3,81

Ta pati problema egzistuoja ir dėl gimusiųjų skaičiaus: dėl emigracijos nedeklaravimo oficialus gimusiųjų skaičius 2011-2015 m. gerokai lenkia (kai kuriais metais net 2500 atvejų) Lietuvos akušerijos stacionaruose užregistruotą gimusiųjų skaičių, nors paprastai Lietuvos gyventojos specialiai gimdyti į užsienį nevažiuoja, greičiau atvirkščiai. Gimusiųjų skaičius naudojamas kūdikių mirtingumo

rodikliui skaičiuoti ir labai įtakoja šio rodiklio dydį. Mažinat gimusiųjų skaičių (dėl užsienyje gyvenančių kūdikių), kūdikių mirtingumo rodiklis didėja (4 lentelė).

4 lentelė. Gimusiųjų skaičius ir kūdikių mirtingumas 2010-2015 m.

Metai	Gimusiųjų skaičius			Mirusių kūdikių skaičius	Kūdikių mirtingumas 1000 gyvų gimusiųjų	
	Oficialus skaičius	Lietuvos akušerijos stacionaruose užregistruotas gimusiųjų skaičius	Skirtumas	Oficialus skaičius	Oficialus skaičius	Suskaičiuotas naudojant tik Lietuvos akušerijos stacionaruose užregistruotą gimusiųjų skaičių
2010	30676	30826	-150	153	4,93	4,96
2011	30268	28881	1387	144	4,75	4,99
2012	30459	28461	1998	118	3,88	4,15
2013	29885	27314	2571	110	3,67	4,03
2014	30369	28067	2302	118	3,89	4,20
2015	31475	28894	2581	132	4,22	4,57

Tiek mirusių kūdikių skaičius, tiek gimusiųjų skaičius yra teikiamas Lietuvos statistikos departamento. 2013 m. jau buvo pakeista metodika ir perskaičiuotas (t.y. sumažintas) 2001-2012 m. gimusiųjų skaičius. Tačiau panašu, kad metodika turi būti tobulinama ir toliau, nes oficialus gimusiųjų skaičius vėl tolsta nuo Lietuvos akušerijos stacionaruose gimusiųjų skaičiaus.

Išvados.

1. Kūdikių mirtingumas didėja antrus metus iš eilės.
2. 2015 m. 28 parų ir vyresnių kūdikių mirčių skaičius padidėjo 15 atvejų lyginat su 2014 m.
3. Labiausiai padidėjo kūdikių mirusių dėl išorinių priežasčių (nuo 4 iki 7 atvejų) ir kvėpavimo sistemos ligų (nuo 2 iki 5 atvejų) skaičius. 2015 m. dėl šių priežasčių mirė tik 28 parų ir vyresni kūdikiai.
4. Labiausiai didėjo 5 mėn. ir vyresnių kūdikių mirtingumas (nuo 8 iki 24 atvejų, t.y. 3 kartus), kai kūdikių sveikata vis labiau priklauso nuo tėvų, o ne nuo sveikatos specialistų priežiūros.
5. Dalis užsienyje gimusių bei mirusių kūdikių nėra nuolatiniai Lietuvos gyventojai (nors yra Lietuvos piliečiai), todėl neturėtų būti įtraukiami į Lietuvos statistiką. Tačiau dėl emigracijos nedeklaravimo, jie visgi patenka į Lietuvos statistiką ir daro didelę įtaką kūdikių mirtingumo rodikliams.